

Fransen mogen bepalen wat waardig sterven is

Nu de ethische commissie voor het eerst de deur naar euthanasie voorzichtig opent, ligt het debat in Frankrijk opnieuw op tafel. President Macron laat de Fransen zich buigen over het gevoelige thema. Zelf sluit hij het Belgische model niet uit.

Vanuit Rijsel, Frankrijk **Jolien De Bouw**

Pro-lifebetoging tégen abortus en euthanasie in Parijs. Hans Lucas/afp

‘Je kunt in Frankrijk niet waardig sterven’, zei de ongeneeslijk zieke Alain Cocq in 2020 vanop zijn ziekbed. De vijftiger leed ruim twee derde van zijn leven aan een zeldzame, ongeneeslijke ziekte. Toen zijn gezondheid na vijf hartaanvallen en zeven beroertes zienderogen verslechterde en hij aan bed gekluisterd zat, afhankelijk van -sondevoeding, was het genoeg geweest. ‘Ik lig maar naar het plafond te staren. Dit is geen leven’, zei hij op de Franse tv.

Maar in Frankrijk is actieve medische levensbeëindiging niet toegestaan. Alleen als een patiënt nog maar enkele dagen of uren te leven heeft mogen artsen de behandeling stopzetten en pijnstillers voorschrijven die ‘als secundair effect het leven verkorten’, aldus de wet. Mensen als Cocq, die nog een langere weg te gaan hebben, vallen uit de boot.

In 2020 schreef Cocq een brief aan president Emmanuel Macron. Hij vroeg hem ‘het recht op een waardige dood, met actieve medische begeleiding’, zodat hij ‘eindelijk kon inslapen en verlost zou zijn van de pijn die me al 34 jaar martelt’. Het antwoord van de president luidde: ‘Ik sta niet boven de wet en ben niet in staat uw verzoek in te willigen.’

Dood streamen

Cocq besloot te stoppen met eten en drinken, nam geen medicatie meer in en begon zijn stervensproces te streamen op Facebook. Het sociale netwerk blokkeerde de livestream, die in strijd was met de huisregels. Cocq zelf staakte zijn uithongering en besloot naar

Zwitserland te gaan, waar hij in juni vorig jaar stierf. Ook België is voor veel Fransen die waardig willen sterven een eindbestemming. Cocq werd één van de symbolen van de strijd tegen het strenge Franse euthanasiebeleid. Net als Vincent Humbert, die na een - motorongeluk verlamd, blind en doof werd en toenmalig president Chirac om euthanasie vroeg. Het verzoek werd afgewezen. Humberts moeder diende hem uiteindelijk een dodelijke dosis slaapmiddelen toe. In 2008 vroeg ook Chantal Sébire, die een tumor in haar gezicht had, tevergeefs om te mogen sterven. Ook zij overleed later dat jaar nadat ze slaapmiddelen had ingenomen.

Euthanasie is al decennialang een heikel punt in Frankrijk. Niet onder de bevolking: zo'n 90 procent van de Fransen is voor euthanasie, maar de politiek beweegt niet mee. Al bijna dertig jaar zet Parijs ministapjes via wetswijzigingen, en af en toe een pasje terug. Hoewel politiek en geloof op papier strikt gescheiden zijn in Frankrijk, laat de invloed van de katholieke beginselen zich bij dit soort thema's sterk voelen. Zo manifesteerden in 2013 meer dan 300.000 mensen tegen het homohuwelijk in de straten van Parijs en sleepten ook de debatten over vruchtbaarheidsbehandelingen bij lesbiennes en alleenstaande vrouwen jaren aan.

Belgisch model

Macron beloofde tijdens zijn herverkiezingscampagne om van waardig sterven een prioriteit te maken. 'Ik ben voorstander van het Belgische model', zei hij toen. En toen hij zangeres-filmster Line Renaud, het gezicht van l'Association pour le droit à mourir dans la dignité, begin september het Erelegioen opspeldde, beloofde hij 'we gaan het doen!'

Zes maanden lang zullen de Fransen zich buigen over het vraagstuk in een Convention Citoyenne. Hun bevindingen moeten eind 2023 in een wet uitmonden. Die oefening maakte de Franse president eerder met de klimaatconventie. Toen werden 150 'gewone' Fransen uitgeloot om maandenlang te zoeken naar oplossingen om het klimaat te redden. Maar dat speelveld bleek te groot en Macron kon zijn belofte om 'alles zonder filter over te nemen' niet houden. Nu bakent hij het onderwerp van discussie strak af. Zo experimenteert - Macron verder met directe democratie, een belofte die hij maakte de gele hesjes tegemoet te komen.

